Насильство в цифровому середовищі

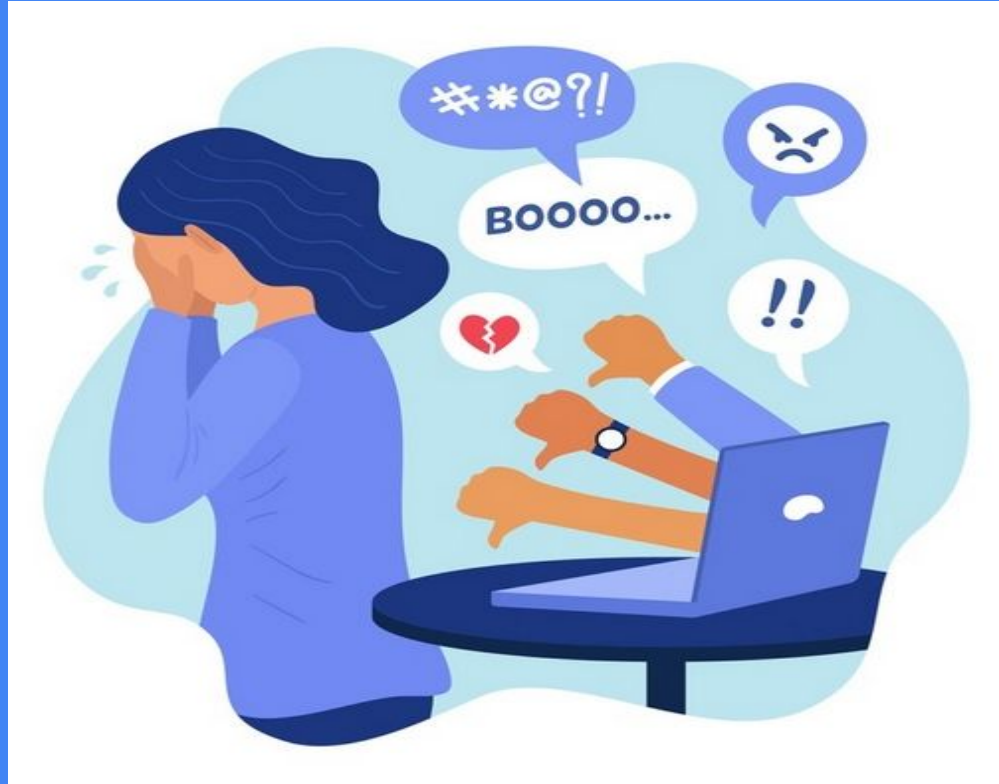

Цифрове насильство

– це систематичні дії, що відбуваються в інтернеті, за допомогою мобільного зв'язку чи через інші канали онлайн-комунікацій і становлять реальну загрозу життю, здоров'ю чи добробуту людини.

Ознаки цифрового насильства

Систематичність

дії повторювані з певною періодичністю

Реальна загроза

- посттравматичний стресовий розлад,
- панічні атаки,
- відчуття фізичної небезпеки,
- порушення сну,
- відчуття самотності,
- відчуття недовіри до людей.

Кібербулінг

це форма агресивної поведінки, яка проявляється через використання цифрових технологій, таких як інтернет, соціальні мережі, мобільні телефони або інші онлайн-платформи. Він включає навмисне приниження, переслідування, погрози, образи або поширення неправдивої інформації з метою завдати емоційної шкоди людині.

Основні форми кібербулінгу:

Образливі повідомлення — публікація чи надсилання агресивних або принизливих текстів.
Дискредитація — поширення неправдивих чуток або маніпулювання інформацією для шкоди репутації.
Фейкові акаунти — створення підроблених профілів для обману або знущань.
Доксинг — розголошення особистої інформації без згоди жертви.
Соціальне виключення — навмисне ігнорування або блокування у соціальних мережах.
Хепіслепінг — поширення принизливих відео з жертвою.

Наслідки кібербулінгу:

⛈️Психологічний стрес (тривога, депресія, низька самооцінка).

⛈️Соціальна ізоляція.

⛈️Вплив на успішність у навчанні чи роботі.

⛈️У крайніх випадках — розвиток психосоматичних захворювань або навіть ризик суїциду.

Правила безпечної поведінки в інтернеті:

📌Не відповідати агресору, а заблокувати його.

📌Зберігати докази (скріншоти, повідомлення).

📌Повідомляти адміністрацію платформи або поліцію про інциденти.

📌Звертатися за допомогою до дорослих, друзів чи психолога.

Кібергрумінг

це небезпечна практика, при якій дорослі особи в інтернеті встановлюють контакт із дітьми або підлітками з метою завоювання їхньої довіри для подальшої експлуатації. Метою кібергрумінгу може бути сексуальне насильство, маніпуляція, примушування до відправлення інтимних матеріалів, або навіть залучення до незаконної діяльності.

Механізм роботи кібергрумера

Завоювання довіри

Маніпуляції

Ізоляція

Примус

Ознаки кібергрумінгу

⛈️Дитина отримує приватні повідомлення від невідомих осіб.
⛈️Надмірна зацікавленість "друга" у деталях особистого життя.
⛈️Спроби переконати дитину не розповідати про їхнє спілкування.
⛈️Пропозиції надіслати особисті фото чи зустрітися офлайн.

Правила профілактики:

1️⃣ **Навчати дітей правил безпеки в інтернеті**:

- ⛔ Не спілкуватися з незнайомими людьми.
- ⛔ Не ділитися особистою інформацією.
- ⛔ Повідомляти батькам або дорослим про будь-які підозрілі контакти.

2️⃣ **Встановлювати правила користування інтернетом**: контроль додатків, розмови про ризики.

3️⃣ **Використовувати технічні засоби**: батьківський контроль, моніторинг активності.

4️⃣ **Повідомляти про підозрілих осіб**: якщо виявлено грумера, звернутися до поліції або кіберполіції.

Сексторшен

це форма кіберзлочину, яка полягає у шантажуванні людини за допомогою її інтимних матеріалів (фото, відео, повідомлень). Зловмисники погрожують оприлюднити ці матеріали або використати їх для приниження чи шкоди, якщо жертва не виконає їхні вимоги.

Механізм роботи сексторшен:

Збирання компрометуючих матеріалів

↓

Шантаж

↓

Використання страху

Основні ризики

Емоційні наслідки: стрес, депресія, тривога, зниження самооцінки.

Соціальні наслідки: шкода репутації, конфлікти з близькими чи колегами.

Матеріальні втрати: оплата шантажисту, крадіжка особистих даних.

Як запобігти:

Безпека даних:

- ✏️Не надсилати інтимні матеріали навіть знайомим людям.
- ✏️Використовувати надійні паролі та двофакторну автентифікацію для облікових записів.

Обачність в онлайн-спілкуванні:

- ✏️Не довіряти незнайомцям, які просять надіслати особисті фото чи відео.
- ✏️Бути уважним до спроб маніпуляції чи психологічного тиску.

Технічні заходи:

- ✏️Оновлювати програмне забезпечення, щоб уникнути хакерських атак.
- ✏️Використовувати антивірусні програми.

Освітні заходи:

- ✏️Розмовляти з підлітками про ризики в інтернеті.
- ✏️Наголошувати, що важливо негайно повідомляти про шантаж довіреним дорослим.

Як діяти в разі сексторшену:

✅**Не реагувати на вимоги**: не платити і не надсилати більше матеріалів.

✅**Зберегти докази**: скріншоти листування, профіль шантажиста.

✅**Повідомити про інцидент**: звернутися до кіберполіції або інших правоохоронних органів.

✅**Звернутися по допомогу**: розповісти близьким або спеціалістам (психологам, юристам).

Як запобігти цифровому насильству

Освітня обізнаність

Навчання цифровій грамотності:

📋Як розпізнавати ознаки цифрового насильства (кібербулінг, грумінг, сексторшен тощо).

📋Як безпечно користуватися соціальними мережами, месенджерами та іншими платформами.

Розмови про ризики:

📋Для дітей і підлітків важливо пояснити, чому не можна ділитися особистою інформацією або фотографіями з незнайомцями.

Технічна безпека

Налаштування приватності:

🔧Переглянути налаштування конфіденційності у всіх соцмережах.

🔧Обмежити доступ до своїх публікацій та профілю для незнайомців.

Захист акаунтів:

🔧Використовувати складні паролі та двофакторну автентифікацію.

🔧Не ділитися паролями навіть із близькими друзями.

Регулярне оновлення пристроїв:

🔧Оновлювати програми та антивірусне ПЗ для захисту від кібератак.

Використання батьківського контролю:

🔧Для молодших користувачів інтернету батьки можуть обмежити доступ до небезпечного контенту.

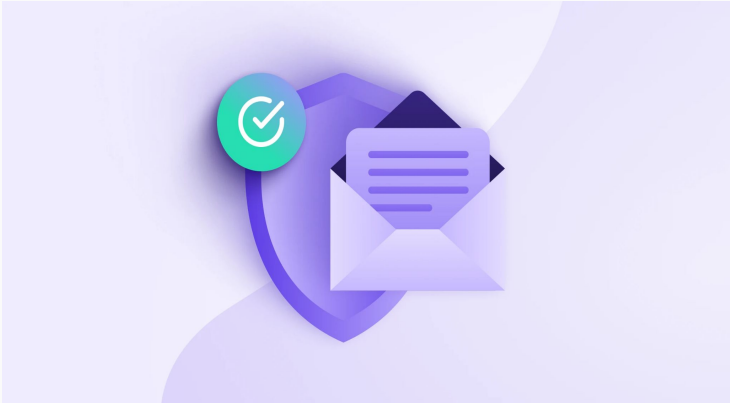

Етична поведінка в інтернеті

Дотримання "цифрового етикету":

📍 Не поширювати агресію, неправдиву інформацію чи чутки.

📍 Поважати право інших на приватність.

Повідомлення про небезпеку:

📍 Якщо помітили випадок цифрового насильства, допомогти жертві або повідомити про це відповідним органам.

Створення позитивного середовища

Підтримка культури доброзичливості:

- Заохочувати позитивне спілкування та допомагати людям, які стали об’єктом цькування.

Навчання відповідальності:

- Усвідомлювати наслідки своїх дій в інтернеті.

Дії у разі загрози

Ігнорування агресора:

💡Не відповідати на провокаційні чи образливі повідомлення.

Блокування:

💡Використовувати функції блокування чи скарги на платформах, щоб обмежити доступ до вашого профілю.

Збереження доказів:

💡Робити скріншоти повідомлень або публікацій у разі потреби звернутися до поліції чи адміністрації платформи.

Звернення за допомогою:

💡Розповісти батькам, вчителям або довіреним дорослим про інцидент.

Залучення правоохоронних органів

📍 Повідомляти про випадки кіберзлочинів у кіберполіцію чи інші офіційні органи.

📍 Звертатися до гарячих ліній для допомоги жертвам цифрового насильства.

Відповідальність за дії в інтернеті

В Україні існує адміністративна та кримінальна відповідальність за дії, які можна класифікувати як кібербулінг, хоча окремої статті в Кримінальному кодексі, присвяченої саме цьому явищу, наразі немає. Кібербулінг розглядається як форма цькування, або переслідування, залежно від конкретних обставин.

Відповідальність за дії в інтернеті

Адміністративна відповідальність:

Стаття 173-4 Кодексу України про адміністративні правопорушення передбачає відповідальність за булінг у школах, включаючи кібербулінг. Покарання включає штрафи або громадські роботи для кривдника, якщо він досяг відповідного віку відповідальності (з 16 років).

Кримінальна відповідальність:

Якщо дії кібербулера містять ознаки загроз, переслідування, шантажу чи інших кримінальних порушень, можуть застосовуватися статті Кримінального кодексу України. Наприклад:

Стаття 129 (погроза вбивством);

Стаття 182 (порушення недоторканності приватного життя);

Стаття 189 (вимагання).